

ΕΜΙΣΑΗΛΙΔΗ

Κ.Π.ΚΑΒΑΦΗΣ

ΟΣΟ ΜΠΟΡΕΙΣ

1. Ανάλυση ποιήματος
2. Φύλλο Εργασίας
3. Βιογραφία-Εργογραφία

Μισαηλίδη Νίκη

8/2/2015

Κ.Π.ΚΑΒΑΦΗΣ, Όσο μπορείς
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

ΔΟΜΗ

1η ενότητα 1-5 : "Μην εξευτελίζεις τη ζωή σου"

2η ενότητα 6-10 : "Τρόποι εξευτελισμού και αποτέλεσμα"

ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ ΤΟΥ ΡΕΝΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

"Θα συνιστούσα αυτό το ποίημα να το μάθουν απόξω, όσο γίνεται περισσότεροι άνθρωποι, και να το ξαναδιαβάσουν, να το ξαναλένε στον εαυτό τους, όπως, να πούμε, είναι κάτι τέτοια ποιήματα - ξέρω γω - σαν το "Αν μπορείς" του Κίπλινγκ, έτσι ... Αυτό... να το μάθουν απόξω και να το λένε. Λέγεται Όσο μπορείς.

Προσέχετε τι λέει; Και σκεφτείτε τη ζωή μας, τη δικιά μας, τη ζωή των κοινωνιών των συγχρόνων, τη ζωή των εκδηλώσεων...

Όλοι πολλοί μαζί... στέκουν όρθιοι, λένε λόγια... τούτο... κείνο... τάχα αγαπιούνται... φιλιούνται -- φιλά τον αέρα, δεξιά κι αριστερά απ' τα μάγουλα ο καθένας, κανένας δε φιλάει πράγματι τα μάγουλα, κανένας δε φιλάει πράγματι το στόμα, κανένας δεν επιθυμεί πράγματι όσο λέει πως επιθυμεί τον άλλο, "Α!...τι ωραία που σε είδα!..."

Αυτή είναι η πολλή συνάφεια του κόσμου, οι πολλές κινήσεις κι ομιλίες, κι όλη αυτή η ψευτιά, το θέατρο... - η οποία, λέει, εξευτελίζει τη ζωή... την εκθέτει... στην καθημερινή ανοησία των σχέσεων και των συναναστροφών.

Εδώ δείχνεται ο πράγματι - θα έλεγα - επαναστατικός Καβάφης, προσωπικά επαναστατικός, - γιατί δεν ξέρω αν επανάσταση είναι η φωνή..., η επίθεση..., η μάχη... και μήπως είναι πιο φοβερή επανάσταση η απόφαση ότι δεν έχω καμιά σχέση με το κακό και τη φλυαρία αυτού του κόσμου !

Τον είπανε ποιητή της παρακμής..., αυτά είναι γελοιοότητες. Ας στο ξαναλέει ο καθένας, ας το μάθει απόξω αυτό το ποίημα - θα του κάνει καλό -

Αν γλιτώσει και μία μονάχα απ αυτές τις εκδηλώσεις κι απ αυτές τες συνάφειες και τες πολλές κινήσεις κι ομιλίες, - θα είναι μεγάλο κέρδος."

ΚΑΠΟΙΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

Το ποίημα γράφτηκε το 1913 και ανήκει στα φιλοσοφικά ή διδακτικά/παραινετικά ποιήματα του Καβάφη. Σύμφωνα με τον Παπανούτσο τα φιλοσοφικά ποιήματα του Καβάφη χωρίζονται στις παρακάτω κατηγορίες :

α) σε αυτά που καταπιάνονται με το θέμα των τειχών (δηλαδή του αποκλεισμού από την αληθινή ζωή).

β) σε όσα θέτουν το θέμα της ύβρεως,(δηλαδή της αλαζονικής συμπεριφοράς)

γ) σε όσα μιλούν για τη ματαιότητα του πλούτου και της φήμης.

δ) σε όσα τοποθετούνται στο θέμα της αξιοπρέπειας.

Το "Όσο μπορείς" μιλάει για την αξιοπρέπεια.

ΤΟ ΘΕΜΑ

Ο ποιητής προτείνει πρακτικούς κανόνες και ηθικές αρχές για την καθημερινή κοινωνική ζωή. Με στόχο την προστασία της ατομικότητας και της αξιοπρέπειας, απευθύνει ένα σύντομο υπόδειγμα ζωής στον αναγνώστη και ξετυλίγει τη βιοθεωρία του.

Ο ΤΙΤΛΟΣ

Ο τίτλος του ποιήματος είναι κειμενικός (δηλαδή υπάρχει και μέσα στο κείμενο/ποίημα). Ο Καβάφης προτείνει να ακολουθήσουμε το δύσκολο δρόμο της αντίστασης στη μαζοποίηση. Αναγνωρίζει τις δυσκολίες που υπάρχουν και γι' αυτό δεν είναι απόλυτος και αυστηρός. Η φράση "όσο μπορείς" τονίζει τη δυσκολία του εγχειρήματος και τον προσωπικό αγώνα που ο καθένας μας πρέπει να δώσει.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ Β' ΕΝΙΚΟΥ

Ο Καβάφης χρησιμοποιεί το β' ενικό μιας και πρόκειται για ένα παραινετικό ποίημα που απευθύνεται στον αναγνώστη. Ο ποιητικός τόνος γίνεται οικείος, ζεστός και άμεσος.

ΠΟΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΑΒΑΦΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΣΤΟ ΠΟΙΗΜΑ;

1. Η καβαφική αξιοπρέπεια/ η αίσθηση του χρέους : προβάλλεται στο ποίημα και αποτελεί βασική αξία του. Ο άνθρωπος οφείλει όταν βλέπει ότι διάφορα όνειρά του δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν, να είναι αξιοπρεπής και να μη θυσιάζει την ατομικότητά του στο βωμό ανούσιων συναναστροφών μόνο και μόνο για να γίνει κοινωνικά αποδεκτός.

2. Η γλώσσα : είναι η γνωστή ιδιότυπη καβαφική γλώσσα : δημοτική (π.χ. εξευτελίζεις αντί ευτελίζεις), καθαρεύουσα/ αρχαϊζουσα (την καθημερινήν) και ιδωματισμούς (στες αντί στις, πηαίνοντας αντί πηγαίνοντας)

3. Πεζολογικό ύφος : δεν υπάρχει ομοιοκαταληξία, ούτε πολλά επίθετα και εκφραστικά μέσα. Μοιάζει σα να είναι προφορικός ο λόγος του Καβάφη, κάτι που εξυπηρετεί το παραινετικό στυλ του ποιήματος.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Α'

ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Από την αρχή του ποιήματος φαίνεται ότι ο Καβάφης αναγνωρίζει ότι ο καθένας μας έχει το δικαίωμα να κάνει όνειρα στη ζωή του και να την σχεδιάζει όπως θέλει. Πολύ συχνά συμβαίνει όμως κάποια από τα όνειρά μας να μένουν απραγματοποίητα. Γι' αυτή την περίπτωση μας μιλάει ο ποιητής. Θεωρεί ότι στη ζωή γίνεται ένας διμέτωπος αγώνας : αγωνιζόμαστε να κερδίσουμε διάφορα πράγματα και ταυτόχρονα αγωνιζόμαστε να μη χάσουμε άλλα, οφείλουμε να προσπαθούμε να ζούμε όπως θέλουμε, αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να προσπαθούμε να ζούμε κι όπως πρέπει. Όταν η ζωή μας δεν είναι πραγματικά αυτή που ονειρευόμασταν, θα πρέπει να προσπαθούμε να μη γίνεται φτηνή και απρόσωπη.

Χρησιμοποιώντας το ρήμα "προσπάθησε", το επίρρημα "τουλάχιστον" και τη φράση "όσο μπορείς" δείχνει ότι δεν είναι αυστηρός και ότι κατανοεί τις δυσκολίες που υπάρχουν. Η προτροπή του ("μην την εξευτελίζεις") έρχεται μετά από μια άνω κάτω τελεία για να τονιστεί ιδιαίτερα. Οι φθοροποιές δυνάμεις είναι :

α) η πολλή συνάφεια του κόσμου (οι καθημερινές ανόητες, άσκοπες, ανούσιες συναναστροφές).
β) οι πολλές κινήσεις και ομιλίες (οι ηχηρές, πολύβουες συμμετοχές σε κοσμικότητες, η υπερβολική συμπεριφορά, η υπερέκθεση).

ΑΝΑΛΥΣΗ

Β'

ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Επαναλαμβάνεται η προτροπή "μη την εξευτελίζεις" κι έτσι γίνεται ο συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στις δύο ενότητες, ενώ ταυτόχρονα παίρνει κυρίαρχη θέση μέσα στο ποίημα. Οι μετοχές που ακολουθούν είναι όλες τροπικές, φανερώνοντας το τρόπο με τον οποίο η ζωή μπορεί να εξευτελιστεί. Το αντικείμενο των μετοχών είναι πάντα η ζωή, ενώ το γεγονός ότι τίθενται σε ενεργητική φωνή υποδηλώνει την εκκούσια συμμετοχή του καθενός μας στον πιθανό εξευτελισμό. Οι τρεις μετοχές παραθέτονται κλιμακωτά : πηαίνοντας (τονίζεται η απόσπαση της ζωής από τον άνθρωπο), γυρίζοντας (τονίζονται οι μηχανιστικά επαναλαμβανόμενες κινήσεις) και εκθέτοντας (τονίζεται η ματαιοδοξία και η επιδειξιμανία ενός ανθρώπου ρηχού).

Αν ο άνθρωπος διαπράξει το αδίκημα να σπαταλήσει το δώρο της ζωής σε φθηνές κοινωνικές σχέσεις και σε ρηχές συνομιλίες, υπερβαίνοντας τα όρια της αξιοπρέπειάς του, απλά και μόνο για δείξει ότι ανήκει κι αυτός στη μάζα και να φανεί, τότε θα απογυμνωθεί από κάθε αξία και θα είναι άξιος λύπησης. Η ηθική απογύμνωση και η αποξένωση του ανθρώπου από τον εαυτό του είναι το αποτέλεσμα, αν δε θέτει όρια, αν δεν έχει το θάρρος και τη λεβεντιά να υψώσει το δικό του ανάστημα στο κοινωνικά αποδεκτό, όταν αυτό είναι επικίνδυνο.

Ο Καβάφης δεν μας αποτρέπει από το να είμαστε κοινωνικοί, αλλά καταδικάζει την κακής ποιότητας κοσμικότητα, την κοινωνική υποκρισία, τις αληθινές δηλαδή όψεις της αντικοινωνικότητας.

ΜΕ ΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΔΙΑΦΥΛΑΞΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑ ΜΑΣ;

Η πνευματική καλλιέργεια, η αυτογνωσία και τα ποικίλα ενδιαφέροντα προάγουν

την αυτοεκτίμηση. Αν δεν υπάρχουν αυτά, τότε η ζωή γίνεται σα μια ξένη, δηλαδή δεν είμαστε πια ο εαυτός μας, χάνουμε την ατομικότητά μας και αυτό μας γίνεται βάρος (φορτική).

MISAHLIDH NIKI